

Kişinin sahipsiz sokak köpekleri tarafından saldırıya uğraması sonucu ısırılıp yaralanması ve kuduz tedavisi görmesi olayında idarenin hizmet kusuru vardır . Meydana gelen maddi ve manevi zararlardan İlçe belediyesi, büyükşehir belediyesi ve valilik müteselsilen sorumludur

Danıştay 8.Dairesi 2020/7528 E. , 2021/1532 K.

Kanun Yararına Temyiz Eden : Danıştay Başsavcılığı

Davacı : K1

Vekili : Av. K2

(Elektronik tebligat adresi bulunmaktadır.)

Davalı : Karatay Belediye Başkanlığı - KONYA

Vekili : Av. K3 - (Aynı adreste)

İstemın zeti : Konya 1. İdare Mahkemesi'nin 29/09/2020 gün ve E:2020/306, K:2020/845 sayılı kararının 2577 sayılı Yasanın 51. maddesi uyarınca kanun yararına temyizden incelenerek bozulması istemidir.

Savunmanın zeti : Savunma verilmemiştir.

Danıştay Tetkik Hkimi : K4

Düşüncesi : İstemın kabul gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Başsavcısı : K5

Düşüncesi : Sahipsiz köpekler tarafından saldırıya uğrayan davacı K1 tarafından; ısırılıp yaralandığı ve kuduz tedavisi gördüğü bu olayda idarenin hizmet kusurunun bulunduğu iddiasıyla tarafına 3.000,00 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi istemiyle Karatay Belediye Başkanlığına karşı açılan davanın kabulüne dair Konya 1. İdare Mahkemesi Hakimliğinin 29/09/2010 gün ve E:2020/306, K:2020/845 sayılı kesin kararının; davalı idare tarafından, kanun yararına temyiz edilmesi istemiyle Başsavcılığımızı bilgilendiren dilekçe üzerine konu incelendi:

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 51'inci maddesinde, "niteliği bakımından yürürlükteki hukuka aykırı bir sonucu ifade eden" kararların kanun yararına temyiz olunabileceği belirtilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 125. maddesinde; idarenin, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu belirtilmiştir. 5218 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesinin 1. fıkrasının (m) bendinde; **"Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek" büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları arasında sayılmıştır.**

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; evre ve evre sağlığı hizmetlerini yapmak veya yaptırmak belediyenin görev ve sorumlulukları arasında sayılmış, 15. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde ise, belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak belediyenin yetki ve imtiyazları arasında yer almıştır.

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun "Sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların korunması" başlıklı 8. maddesinin dördüncü fıkrasında; "**Sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların en hızlı şekilde yerel yönetimlerce kurulan veya izin verilen hayvan bakımevlerine götürülmesi zorunludur. Bu hayvanların öncelikle söz konusu merkezlerde oluşturulacak edilen hayvanların kaydedildikten sonra öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır.**" hükmü, "Yerel hayvan koruma görevlerinin sorumlulukları" başlıklı 18. maddesinin 2. fıkrasında ise; "**Yerel hayvan koruma görevlileri; bölge ve mahallerindeki, öncelikle köpekler ve kediler olmak üzere, sahipsiz hayvanların bakımları aşularının yapılması, aşıli hayvanların markalanması ve kayıtlarının tutulmasının sağlanması, kısırlaştırılması, saldırgan olanların eğitilmesi ve sahiplendirilmelerinin yapılması için yerel yönetimler tarafından kurulan hayvan bakımevlerine almaktadır.**"

12.05.2008 tarihli ve 28188 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği'nin 1. maddesinde, sahipsiz hayvanların çevreye verebilecekleri olumsuz etkilerinin giderilmesinin amaçlandığı belirtilmiştir. "İl Müdürlüğü'nün Görev ve Sorumlulukları" başlıklı 5. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde; "Yerel hayvan koruma görevleri ve gönüllü kuruluşlar ile işbirliği yaparak sahipsiz hayvanların kontrolünü takip etmek" İl Çevre ve Orman Müdürlüğü'nün görev ve sorumlulukları arasında sayılmış; 8. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde; hayvanların korunması, sorunların tespiti ve çözümlerini karara bağlamanın, her ilde valinin başkanı olduğu il hayvan koruma kurulunun görev ve sorumlulukları arasında olduğu belirtilmiş, "Belediyelerin alacağı tedbirler" başlıklı 7. maddesinde ise, "sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların toplatılması, kısırlaştırılması, aşılanması, gerekli tıbbî bakımlarının yapılması ve işaretlenmesi, alındığı ortama geri bırakılması, sahiplendirilenlerinin kayıt altına alınması" belediyelerin görevleri arasında sayılmıştır.

Öte yandan; 2577 sayılı Yasanın 2. maddesinde, idari dava türleri; iptal, tam yargı ve kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar olarak sayılmış; 14. maddesinde, dava dilekçelerinin ilk inceleme sırasında "idari merci tecavüzü" ve "husumet" yönlerinden de inceleneceği ve bu hususların ilk incelemeden sonra tespit edilmesi halinde de davanın her safhasında 15. madde hükmünün uygulanacağı; 15. maddesinin 1 fıkrasının (c) bendinde ise, davanın yanlış hasım gösterilerek açılması halinde dava dilekçesinin mahkemece tespit edilecek gerçek hasma tebliğine karar verileceği kurala bağlanmıştır.

Aktarılan Yasa kurallarının, 2577 sayılı Yasada öngörülen idari dava türlerinin tümü bakımından geçerli olduğu, başka bir anlatımla sadece iptal davalarında uygulanacak usul kuralları olmadığı gözetildiğinde, tam yargı davalarında da hasım düzeltilerek dava dilekçesinin mahkemece tespit edecek gerçek hasma tebliğ edilmesine engel yasal düzenleme bulunmamaktadır.

Ayrıca, tam yargı davasında, yargı yerince davalı konumuna alınan idareye başvuru şartının aranmayacağı da tabiidir. Zira, dava açmadan önce ilgili idareye başvuran ve konunun bir başka idareyle ilgili olduğu kendisine bildirilmeyen davacı, tam yargı davası açma şartını yerine getirmiş olup; yargı yerince davalı konumuna alınan idareye de başvuru şartının aranması, idari yargılama usulüne özgü hasım düzelterek, idari davanın bir an önce sonuçlandırılması kuralıyla bağdaşmamaktadır.

Dosyanın incelenmesinden; davacının, 16.11.2019 günü saat 12.30 sıralarında Konya İli, Aziziye Mahallesi, Evliya Çelebi Sokak üzerinde bulunan Haciveyis Camii önünde bulunduğu esnada cadde üzerinde 6-7 adet sahipsiz sokak köpeğinin saldırısına uğradığı, köpekler tarafından ısırılıp yaralandığı ve kuduz tedavisi gördüğünden bu olayda idarenin hizmet kusurunun olduğundan bahisle yaptığı başvurunun davalı Karatay Belediye Başkanlığınca reddi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden; sahipsiz hayvanların, başta köpekler olmak üzere, korunması, bakım ve gözetimi, saldırgan olanlarının eğitilmesi ve sahiplendirilmeleri, hayvan bakımevlerinin kurutması vb. birtakım görev ve sorumlulukların valiliklere, büyükşehir ve ilçe belediyelerine ait olduğu anlaşılmaktadır.

Kamu idareleri yapmakla yükümlü buldukları hizmetten gereği gibi ifa etmekte beraber bu hizmetin işleyişini sürekli olarak kontrol etmek ve hizmetin yürütülmesi sırasında gerekli önlemleri almakla da yükümlüdür. İdarece bu yükümlülüğünün yerine getirilmemesi suretiyle hizmetin kötü veya geç işlemesi ya da gereği gibi işlememesi sonucunda bir zarara sebebiyet verilmiş olmasının, idareye hizmet kusuru nedeniyle meydana gelen maddi veya manevi zararları tazmin sorumluluğu yükleyeceği idare hukukunun yerleşmiş ilkelerindedir.

Olayda; ilgili mevzuat gereği sahipsiz hayvanların kontrolünü takip etmek, sahipsiz hayvanlarla ilgili sorunların tespiti ve bu sorunların çözümlerini karara bağlama konusunda görevli ve yetkili olduğu görülen Konya Valiliğinin ve sahipsiz hayvanlara barınak yapmak/yaptırmak, işletmek/işlettirmek görev ve sorumluluğu olan Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığının da hasım mevkiine alınması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu durumda; her ne kadar köpek saldırısını ve gördüğü tedaviyi doktor raporu ile ortaya koyan davacıya manevi tazminat ödenmesi gerekmekte ve kararın bu kısmında hukuka aykırılık bulunmamakta ise de; Konya Valiliği ve Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığı da hasım konuma eklenmeden; sadece Karatay Belediye Başkanlığı husumetiyle karar verilmesinde hukuka uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle Konya 1. İdare Mahkemesi Hakimliğinin 29/09/2010 gün ve E:2020/306, K:2020/845 sayılı kararı; usul yönünden» yürürlükteki hukuka aykırı sonucu ifade ettiğinden, 2577 sayılı Yasanın 51 inci maddesi uyarınca, kanun yararına temyiz edilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince işin gereği görüşüldü:

Dava, davacının 18.11.2019 günü saat 12.30 sıralarında Konya İli, Aziziye Mahallesi, Evliya Çelebi Sokak üzerinde bulunan Hacıvevis Camii önünde bulunduğu esnada cadde üzerinde 8-7 adet sahipsiz sokak köpeğinin saldırısına uğradığı, köpekler tarafından ısırıp yaralanması ve kuduz tedavisi görmesi nedeniyle bu olayda idarenin hizmet kusurunun olduğu ileri sürülerek tarafına 3.000,00-TL manevi tazminatın yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

Konya 1. İdare Mahkemesi Hakimliğinin 29/09/2020 gün ve E:2020/306, K:2020/845 sayılı kararıyla; yerleşim merkezlerinde veya bu merkezlerin yakınında toplu halde yaşayan sokak köpeklerinin yaşadıkları alanın doğal bir ortam sayılamayacağı, evsel atıkla beslendikleri ve her zaman yiyecek bulamama ihtimallerinin bulunduğu hususları da dikkate alındığında, kamu hizmetinin devamlılığı esası gereğince belediyelerin görevinin, sokak köpeklerinin gerekli bakım ve kontrollerini yaptıktan sonra alındıkları ortama bırakılmaları ile sona ermeyeceği, bakılan uyumsuzlukta, olayın meydana gelme sebebinin başıboş köpekler olduğu konusunda herhangi bir çekişmenin bulunmadığı ve davacının yaralanmasının bu başıboş köpeklerin saldırısı sonucunda meydana geldiği göz önünde bulundurulduğunda, Belediye Yasaları ile 5199 sayılı Yasa uyarınca beldedeki insan ve çevre sağlığı açısından artık tehdit mahiyetinde bulunan saldırgan sokak hayvanlarını toplayıp rehabilite etme konusunda davalı idarenin görevlerini gereği gibi yapmadığı ve kusur sorumluluğunun bulunduğu, idarenin hizmet kusuru nedeniyle başıboş köpeklerin saldırmaları sonucunda davacının yaralandığı ve yaralanması sonucu tedavi gördüğü» yaşadığı acı, elem ve üzüntünün kısmen de olsa hafifletilebilmesi amacıyla 3.000,00-TL manevi tazminatın idareye başvuru tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle

birlikte davalı idare tarafından davacıya ödenmesine istinaf ve temyiz yolu kapalı olmak üzere, kesin olarak karar verilmiştir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "Kanun Yararına Temyiz" başlıklı 51. maddesinde; "1. İdare ve vergi mahkemeleri ile bölge idare mahkemelerinin kesin olarak verdiği kararlar ile istinaf veya temyiz incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlardan niteliği bakımından yürürlükteki hukuka aykırı bir sonucu ifade edenler, ilgili bakanlıkların göstereceği lüzum üzerine veya kendiliğinden Başsavcı tarafından kanun yararına temyiz olunabilir. 2. (Değişik: 5/4/1990 - 3622/20 md.) Temyiz isteği yerinde görüldüğü takdirde karar, kanun yararına bozulur. Su bozma kararı, daha önce kesinleşmiş olan merci kararının hukuki sonuçlarını kaldırmaz. 3. Bozma kararının bir örneği İlgili bakanlığa gönderilir ve Resmi Gazete'de yayımlanır." hükmüne yer verilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 125. maddesinde; idarenin, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

5218 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesinin i fıkrasının (m) bendinde; "Büyükşehir bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işletletmek" büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları arasında sayılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde; çevre ve çevre sağlığı hizmetlerini yapmak veya yaptırmak belediyenin görev ve sorumlulukları arasında, 15. maddesinin 1 fıkrasının (a) bendinde ise, belde sakinlerinin mahal müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak belediyenin yetki ve imtiyazları arasında yer almaktadır.

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun "Sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların korunması" başlıklı 8. maddesinin 4. fıkrasında; "Sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların en hızlı şekilde yerel yönetimlerce kurulan veya izin verilen hayvan bakım evlerine götürülmesi zorunludur. Bu hayvanların öncelikle söz konusu merkezlerde oluşturulacak müşahede yerlerinde tutulması sağlanır. Müşahede yerlerinde kısırlaştırılan, aşılardan ve rahabilite eden hayvanların kaydedildikten sonra öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır." hükmü, "Yerel hayvan koruma görevlilerinin sorumlulukları" başlıklı 18. maddesinin 2. fıkrasında ise; "Yerel hayvan koruma görevlileri; bölge ve mahalleindeki, öncelikle köpekler ve kediler olmak üzere, sahipsiz hayvanların bakımları, aşılarının yapılması, aşıları hayvanların markalanması ve kayıtlarının tutulmasının sağlanması, kısırlaştırılması, saldırgan olanların eğitilmesi ve sahiplendirilmelerinin yapılması için yerel yönetimler tarafından kurulan hayvan bakımevlerine gönderilmesi gibi yapılan tüm faaliyetleri yerel yönetimler ile eşgüdümlü olarak yaparlar." kuralı yer almaktadır.

12/05/2006 tarihli ve 26186 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği'nin 1. maddesinde, sahipsiz hayvanların çevreye verebilecekleri olumsuz etkilerinin giderilmesinin amaçlandığı belirtilmiş, il Müdürlüğü'nün Görev ve Sorumlulukları" başlıklı 5. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde; "Yerel hayvan koruma görevlileri ve gönüllü kuruluşlar ite işbirliği yaparak sahipsiz hayvanların kontrolünü takip etmek" il Çevre ve Orman Müdürlüğü'nün görev ve sorumlulukları arasında sayılmış, 6. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde; hayvanların korunması, sorunların tespiti ve çözümlerini karara bağlamanın, her ilde valinin başkanı olduğu il hayvan koruma kurulunun görev ve sorumlulukları arasında olduğu belirtilmiş, "Belediyelerin alacağı tedbirler" başlıklı 7. maddesinde ise, "sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların toplatılması, kısırlaştırılması, aşılama, gerekli tıbbî bakımlarının yapılması ve işaretlenmesi, alındığı ortama geri bırakılması, sahiplendirilenlerinin kayıt altına alınması" belediyelerin görevleri arasında sayılmıştır.

Öte yandan; 2577 sayılı Yasanın 2. maddesinde, idari dava türleri; iptal, tam yargı ve kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar olarak sayılmış; 14.maddesinde, dava dilekçelerinin ilk inceleme sırasında idari merci tecavüzü" ve "husumet" yönlerinden de inceleneceği ve bu hususların ilk incelemeden sonra tespit edilmesi halinde de davanın her safhasında 15. madde hükmünün uygulanacağı; 15. maddesinin 1 fıkrasının (c) bendinde ise, davanın yanlış hasım gösterilerek açılması halinde dava dilekçesinin mahkemece tespit edilecek gerçek basma tebliğine karar verileceği kurala bağlanmıştır.

Aktarılan Yasa kurallarının, 2577 sayılı Yasada öngörülen idari dava türlerinin tümü bakımından geçerli olduğu, başka bir anlatımla sadece iptal davalarında uygulanacak usul kuralları olmadığı gözetildiğinde, tam yargı davalarında da hasım düzeltilerek dava dilekçesinin mahkemece tespit edilecek gerçek hasma tebliğ edilmesine engel yasal düzenleme bulunmamaktadır.

Ayrıca, tam yargı davasında, yargı yerince davalı konumuna alınan idareye başvuru şartının aranmayacağı da tabidir. Zira, dava açmadan önce ilgi idareye başvuran ve konunun bir başka idareyle ilgi olduğu kendisine bildirilmeyen davacı, tam yargı davası açma şartını yerine getirmiş olup; yargı yerince davalı konumuna alınan idareye de başvuru şartının aranması, idari yargılama usulüne özgü hasım düzelterek, idari davanın bir an önce sonuçlandırılması kuralıyla bağdaşmamaktadır.

Dosyanın incelenmesinden; davacının, 18.11.2019 günü saat 12.30 sıralarında Konya İli, Aziziye Mahallesi, Evliya Çelebi Sokak üzerinde bulunan Haciveyis Camii önünde bulunduğu esnada cadde üzerinde 8-7 adet sahipsiz sokak köpeğinin saldırısına uğradığı, köpekler tarafından ısırılıp yaralanması ve kuduz tedavisi görmesi nedeniyle bu olayda idarenin hizmet kusurunun olduğu ileri sürülerek tarafına 3.000,00-TL manevi tazminatın yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden; sahipsiz hayvanların, başta köpekler olmak üzere, korunması, bakım ve gözetimi, saldırgan olanlarının eğitilmesi ve sahiplendirilmeleri, hayvan bakımevlerinin kurulması vb. birtakım görev ve sorumlulukların valiliklere, büyükşehir ve ilçe belediyelerine ait olduğu anlaşılmaktadır.

Kamu idareleri yapmakla yükümlü buldukları hizmetleri gereği gibi ifa etmekte beraber bu hizmetin işleyişini sürekli olarak kontrol etmek ve hizmetin yürütülmesi sırasında gerekli önlemleri almakla da yükümlüdür. İdarece bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi suretiyle hizmetin kötü veya geç işlemesi ya da gereği gibi işlememesi sonucunda bir zarara sebebiyet verilmiş olmasının, idareye hizmet kusuru nedeniyle meydana gelen maddi veya manevi zararları tazmin sorumluluğu yükleyeceği idare hukukunun yerleşmiş ilkelerindedir.

Olayda; ilgi mevzuat gereği sahipsiz hayvanların kontrolünü takip etmek, sahipsiz hayvanlarla ilgili sorunların tespiti ve bu sorunların çözümlerini karara bağlama konusunda görevli ve yetkili olduğu görülen Konya Valiliğinin ve sahipsiz hayvanlara barınak yapmak/yaptırmak, işletmek/işlettirmek görev ve sorumluluğu olan Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın da hasım mevkiine alınması gerekmektedir.

Bu durumda; davalı Karatay Belediye Başkanlığı yanında, olayın özelliğine göre müteselsilen sorumluluğu bulunan Konya Valiliği ve Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın da hasım konumuna eklenmesi gerekirken sadece Karatay Belediye Başkanlığı husumetiyle karar verilmesinin yürürlükteki mevzuata aykırı bir sonucu ifade ettiği anlaşılmakta olup, kanun yararına bozma isteminin kabulü gerektiği sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle; Danıştay Başsavcılığı'nın kanun yararına tenyiz isteminin kabulüne, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 51. maddesi gereğince Konya 1. idare Mahkemesi'nin 29/09/2020 gün ve E:2020/306 K:2020/845 sayılı kararının, hukuki sonuçları kalkmamak koşulu ile kanun yararına bozulmasına, kararın birer örneğinin taraflar ile Danıştay Başsavcılığı'na gönderilmesine ve bu kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasına, 12/03/2021 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.